

Plakátok és ragasztóik

Panaszkodók a Magyar Hirdető: nincs elég plakátragasztója, pedig nem is fizetik rosszul ezt a munkát. A plakátragasztás régi mesterség, de Budapesten ma már csak tizennyolcan űzik főállásban és öten mellékfoglalkozásként.

A legrégebbi reklámeszközként tartják nyilván. Az őskorban a szerszámokat — például kőbaltákat — készítőik már ily módon hirdették áruikat. A régi Kínában pedig pálmalevélen kínáltak termékeiket az árusok. A mai plakát őst a buddhisták misecéduláiból származtatják. Japánban vallási mozgósító szerepük volt a templomokban kifüggesztett képes, szöveges lapoknak. Ezt követően jötték rá, hogy ezeket a cédulákat árukinálásra is kitűnően lehet használni. A középkorban a céhek már cégereket függesztettek ki, ilyen volt többek között a borbélytányér, s a vendéglők, fogadók homlokára rögzített figurák, jelképek egész sora.

★

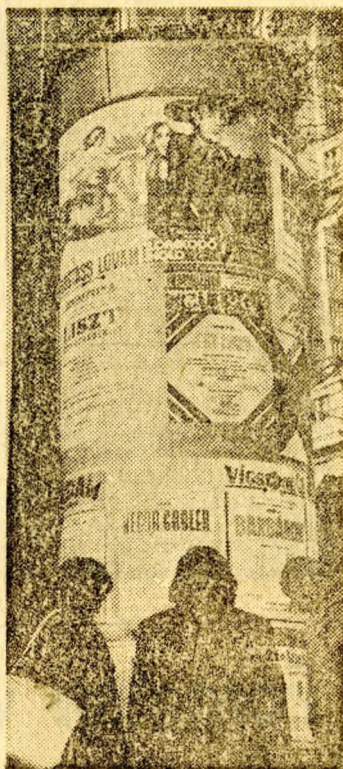
A plakát igazi karrierje a múlt század derekán kezdődött Európában. Kezdetben a falakra ragasztották, majd Litfass Ernő Pozsonyban felfalta, s felállította az első kőből készített hirdetőoszlopot, amelyen saját nyomdai munkáit reklámozta. Ezt követően terjedt el egész Európában az oszlopon történő hirdetés. Budapesten Kam-

ermayer Károly polgármester szabályozta először — 1888 júniusában — a plakát-hirdetést. Elrendelte, hogy hirdetőablakat kell felállítani, a plakátmonopóliumot pedig bérbe adta az Emmerling-cégnek. Ok — a pozsonyi mintára — 40 öntöttvas oszlopot csináltattak. Ezekből 36 még ma is megvan, ilyen található például az Ybl Miklós téren, s a Népköztársaság útja 12. és 38. előtt. A vasoszlopok annyi bevételt hoztak, hogy a plakátragasztásra kijelölt falakkal és palánkokkal már nem is akartak bajlódni, inkább kiadták albérletbe. Az egyik bérlő, Kreinz bácsi volt, kutyája a szájában hordta utána a csirizes tálat. Kreinz bácsit az így szerzett jövedelem segítette ahhoz, hogy a Vursili (híres) körhinta- és céllövőde-tulajdonosa lett...

1911 márciusában a főváros visszavonta a hirdetés jogát Emmerlingéktől, s megalkototta saját hirdetővállalatát. Fémlemezből készült, henger alakú oszlopokat állítottak az utcákra. A 30-as években volt a plakát fénykora, 1935-ben már körülbelül 1200 hirdetőoszlop állt a fővárosban, s több mint 100 ragasztó járta az utcákat. Az oszlopokon kívül beragaszthattak még a fák körül 1400 védőhengert és 1000 farácsot, továbbá 37 ezer négyzetméternyi deszkapalánkot. Ilyen hirdetésre használtak számos vitrint, s akkor jelent meg egy újdonság, a belülről megvilágított négyzetes üvegoszlop is.

★

A háború után sokáig kevés volt az ár, nem volt mit hirdetni, később pedig nem tartották szükségesnek a reklámozást, s ezért sorra leszerelték az oszlopokat. Ma viszont másodvirágzását éli a plakát-hirdetés. Összesen 45 ezer A/1-es formátumú (59-szer 84 centiméter méretű) plakát számára van hely Budapesten, többek között 600 oszlopon és 10 000 négyzetméternyi palánkon. A nagyobb építkezéseket szerződés alapján a Magyar Hirdető bászthatja körül palánkkal s ezeken is hirdethet. A főváros évente 800 000 plakátot „fogyaszt”, de a hirdetői szándékozók három-négyszer ennyit szeretnének kiragasztatni. Kevés a hely, ezért csak egy-két hónapra biztosítják a plakátok érintetlenségét. Egy átlagos méretű A/1-es plakát kiragasztásáért 12 forintot kell fizetni, a kint

tartás díja pedig a mérettől függően havi 100—200 forint.

A falakra csak hivatalos közleményeket lehet elhelyezni. Ezeket a Magyar Hirdető dolgozói ragasztják ki, évente mintegy 100 000 darabot.

★

A plakátragasztók ma is ugyanazt a felszerelést cipelik, mint egy évszázada: csirizes edényt, ecsetet, keféket, kaparóvasat (spahnit), plakátos táskat és létrát. Egyáltalán nem könnyű munka és főként ezzel magyarázható, hogy alig akad vállalkozó, pedig a fizetés a prémiummal együtt meghaladja a háromezer forintot, s emellé még többféle ruhát, utazási bérletet is kapnak. (Az egyik ragasztó egyébként sajátmagát is viszontláthatta sokáig az oszlopokon, ugyanis róla mintázták az Unicum-reklámon szereplő, víz alól felmerülő férfi fejét... Allítólag egy pakli dohányt kapott, mert jó modell volt...)

Ma Bagócs József a plakátragasztók korelnöke: négy évtizedet töltött e szakmában, s jelenleg ő a csoport vezetője. — A ragasztás egyszerű munkának tűnik — mondja —, de ezt is tanulni kell! A kezdők egy hónapig gyakorolnak a házi próbászlopon, s csak vizsga után léphetnek az utcára.

Czippán György